

**Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Prețurile și costurile energiei în Europa**

[COM(2014) 21 final]

(2014/C 424/10)

Raportor: **dl Richard Adams**

La 15 ianuarie 2014, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

*Comunicarea Comisiei către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor 'Prețurile și costurile energiei în Europa'*

COM(2014) 21 final.

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 21 mai 2014.

În cea de a 499-a sesiune plenară, care a avut loc la 4 și 5 iunie 2014 (ședința din 4 iunie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 140 de voturi pentru, 10 voturi împotriva și 13 abțineri.

## 1. Concluzii și recomandări

1.1. Prețurile energiei au atins, în ansamblu, cote istorice, care, după toate aparențele vor fi, în continuare, depășite. Mulți utilizatori casnici din UE se confruntă cu acest fenomen, iar bugetele lor sunt grav afectate, efecte similare înregistrându-se frecvent și în cazul consumatorilor industriali. Comunicarea care face obiectul prezentului aviz subliniază necesitatea unei mai bune înțelegeri de către societatea civilă a modului în care structura prețurilor la energie ar putea reconcilia obiectivele noastre în ceea ce privește clima cu nevoile noastre în materie de aprovizionare. Fără această înțelegere, nu vor exista curând nici voința politică necesară, nici adeziunea consumatorilor.

1.2. Prețurile energiei pot constitui un important factor de competitivitate pentru sectoarele industriale. Cu toate acestea, analiza economică a competitivității industriale nu ar trebui să se limiteze la prețurile energiei. De asemenea, trebuie luați în considerare alți factori esențiali, precum intensitatea energetică și partea pe care o reprezintă costurile energiei în costurile totale de producție și în marja de profit. Este esențial să existe o coerență globală în eforturile de limitare a schimbărilor climatice. Asumarea unui rol de lider de către Europa riscă să ducă la pierderea competitivității, relocalizarea industriei și exportul emisiilor de dioxid de carbon.

1.3. Eficiența energetică, energia din surse regenerabile și alte surse de energie autohtone pot îmbunătăți securitatea aprovizionării, dar fiecare astfel de opțiune este dependentă de costuri, de factori de risc, de impactul asupra mediului și de nivelul de acceptare socială. Având în vedere diversitatea strategiilor și a atitudinilor în diferite țări, o analiză transparentă a costurilor și o revizuire și o mai bună coordonare a instrumentelor de sprijin [precum reglementările și tarifele fixe (*feed-in*)] sunt hotărâtoare pentru determinarea unui mix energetic acceptabil în fiecare stat membru; la fel de importantă este cooperarea cu țările învecinate.

1.4. Este necesar să se asigure capacitatea industriei de a se adapta în viitor, așa cum a făcut-o în trecut și să se consolideze capacitatea sectorului energiei, în special pentru realizarea investițiilor necesare în sistemul energetic. Acest lucru va necesita angajamente ferme din partea guvernelor, angajamente care trebuie să fie coerente cu piața internă europeană a energiei.

1.5. Această piață trebuie finalizată, dar, pentru valorificarea întregului său potențial, trebuie sprijinită prin instrumente de piață corespunzătoare, printr-o coordonare veritabilă a politicilor energetice naționale la nivelul UE și printr-o orientare comună clar definită. O condiție necesară este să se pună din nou accentul pe necesitatea de a dispune de date transparente și precise. Trebuie avută în vedere situația particulară a fiecărui stat membru – ca, de exemplu, chestiunea 'insulelor energetice' existente -, iar, la examinarea prețurilor, trebuie ținut seama de faptul că, în absența unei infrastructuri dezvoltate, care necesită investiții considerabile, piața comună a energiei nu poate fi finalizată și statele nu pot profita de avantajele sale.

1.6. Este crucială optimizarea costurilor prin consolidarea coordonării și solidarității la scara UE, în special în situația în care pârgghiile politicii energetice sunt în continuare sub controlul direct al statelor membre. În trecut, această coordonare a fost insuficientă; este nevoie de o nouă abordare. În confruntarea cu nesiguranța crescândă în ce privește aprovizionarea cu energie este vital ca statele membre să dea dovadă de solidaritate și să se acorde o atenție sporită lansării de noi inițiative comune în materie de cercetare și dezvoltare pentru soluționarea problemelor legate de producția de energie și lanțul de aprovizionare.

1.7. Dezvoltarea platformelor lichide pentru gaze în rândul grupurilor din statele membre poate optimiza și reduce costurile contribuind la decuplarea prețurilor petrolului și gazului și îmbunătățirea flexibilității generatoarelor.

1.8. Pentru îmbunătățirea coordonării, CESE pledează pentru întreprinderea de acțiuni și acordarea de sprijin direct în favoarea unui program de mare amploare destinat integrării dialogului privind energia la nivel european. Acesta ar trebui să implice consumatorii de energie, casnici și industriali, părțile interesate, cu rol comercial și instituțional din cadrul lanțului energetic, precum și autoritățile locale, regionale și naționale.

1.9. Acest dialog european privind energia, favorabil incluziunii, reprezentativ, independent și transparent ar trebui de asemenea să constituie baza noului proces de guvernare propus de Comisie pentru realizarea obiectivelor în materie de energie și climă propuse în cadrul pachetului de măsuri în perspectiva anului 2030.

## 2. Introducere și context

2.1. De câțiva ani, prețul energiei, în special al energiei electrice, a crescut într-un ritm superior inflației pentru majoritatea consumatorilor din UE, casnici și industriali. Gospodăriile din întreaga Europă simt că bugetul le este afectat, iar sărăcia energetică s-a extins considerabil în unele state membre. Competitivitatea anumitor sectoare industriale, în special a celor energointensive, are, de asemenea, de suferit. În trecut, industria a reacționat la creșterea prețurilor printr-o îmbunătățire a eficienței energetice și prin specializarea într-o producție cu înaltă valoare adăugată, dar se poate spune că posibilitățile de a aplica astfel de soluții se reduc. Recesiunea economică nu a făcut decât să accentueze presiunea și, în ciuda sporului de eficiență și a reducerilor operate, costurile continuă să crească pentru majoritatea consumatorilor.

2.2. Două rapoarte de importanță majoră care privesc în mod direct prețurile și costurile figurează în pachetul prezentat de Comisia Europeană în ianuarie 2014. Unul este un document de lucru al serviciilor Comisiei privind prețurile și costurile energiei, celălalt privește evoluția economică a energiei în Europa. Pachetul definește obiectivele în materie de energie și climă în perspectiva anului 2030 și propune reconcilierea aspectelor legate de protecția climei, menținerea competitivității industriale și asigurarea energiei la prețuri abordabile pentru cetățeni. Această ambiție presupune ca avantajele economice, sociale și de mediu tangibile pe care le generează reducerea emisiilor și ecologizarea economiei să fie înțelese de toți, recunoscute și difuzate. Pachetul recunoaște în mod implicit că sprijinul autorităților publice va avea o importanță vitală și că se impune o abordare mai realistă a provocărilor, în special a celor de natură financiară. Comisia afirmă că aceste obiective trimit un semnal puternic pieței, încurajând investițiile private în noi conducte de gaz și rețele electrice sau în tehnologii cu emisii reduse de dioxid de carbon <sup>(1)</sup>.

2.3. Comunicarea privind prețurile și costurile energiei, care face obiectul prezentului aviz, prevede, așa cum o face și Agenția Internațională a Energiei (AIE) <sup>(2)</sup> că, sub efectul conjugat al prețurilor de pe piața mondială, al investițiilor de mare anvergură în infrastructură și eficiență energetică și al taxelor legate de protejarea climei, prețurile energiei se vor menține la nivelul istoric actual. Ca urmare, dincolo de impactul dureros asupra consumatorilor, prețul en gros actual al energiei electrice pentru sectorul energetic, de aproximativ 40 EUR/MWh, nu va permite sectorului să efectueze investițiile necesare atât pentru înlocuirea activelor în curs de îmbătrânire, cât și pentru soluționarea problemelor legate de schimbările climatice. Prezentul aviz se concentrează pe reacția probabilă a societății civile și măsura în care se poate da un semnal puternic pieței și se pot provoca reacții la nivel politic pentru îndeplinirea obiectivelor.

<sup>(1)</sup> Introducere: [http://ec.europa.eu/energy/2030\\_en.htm](http://ec.europa.eu/energy/2030_en.htm)

<sup>(2)</sup> Perspectivele energetice mondiale (*World Energy Outlook*), AIE, 2013.

### 3. Sinteza comunicării Comisiei

3.1. În cursul celor cinci ani care au trecut din 2008, prețul cu amănuntul al energiei a cunoscut o creștere semnificativă în unele state membre, în ciuda relativei stabilități a prețurilor en gros ale energiei electrice și a stabilității prețurilor en gros ale gazului. Impactul asupra consumatorilor casnici și industriali, mai ales în perioada de recesiune economică, a fost considerabil și pare să persiste. Totodată, există diferențe notabile între statele membre, unii consumatori suportând costuri cu 250-400 % mai ridicate decât alții. Aceste creșteri sunt generate în mare măsură de creșterea costurilor de transport și distribuție, pe de o parte, și a taxelor și impozitelor, pe de altă parte. Totuși, costul energiei primare rămâne principalul factor determinant în stabilirea prețului.

3.2. Guvernele UE trebuie să finalizeze piața internă a energiei până în 2014. Liberalizarea pieței va stimula investițiile și competitivitatea și va îmbunătăți eficacitatea în numeroase domenii, ceea ce va genera posibile beneficii, constând în reducerea prețurilor. Atunci când există mai mulți furnizori, consumatorii și întreprinderile (în special IMM-urile) își pot reduce facturile la energie schimbând furnizorul pentru a beneficia de prețuri mai convenabile.

3.3. Guvernele europene trebuie de asemenea să-și dezvolte în continuare infrastructurile energetice, să-și diversifice sursele și rutele de aprovizionare cu energie și să adopte o poziție unică în negocierile cu principalii parteneri din domeniul energiei.

3.4. Statele membre trebuie, la rândul lor, să asigure aplicarea cât mai eficientă din punct de vedere a costurilor a politicilor energetice finanțate prin contribuția utilizatorilor finali și a contribuabililor, valorificând cele mai bune practici.

3.5. UE și guvernele naționale trebuie să-și intensifice eforturile de comparare a practicilor și a costurilor de rețea. Convergența practicilor din rețelele europene poate îmbunătăți eficiența și reducerea componentei de cost al rețelelor, ca parte a prețului final.

3.6. Consumatorii casnici și întreprinderile pot limita, într-o oarecare măsură, costurile energiei prin îmbunătățirea eficienței energetice. Anumite acțiuni voluntare întreprinse de consumatori pentru adaptarea cantității energiei pe care o consumă sau a momentului când o întrebuițează (variația cererii), precum și utilizarea tehnologiilor energetice inovatoare pot ajuta la economii de energie și de bani.

3.7. UE trebuie să-și intensifice eforturile de cooperare cu partenerii internaționali în materie de subvenții și restricții la export în domeniul energiei și să contribuie la protejarea anumitor consumatori industriali prin transferuri fiscale și scutirea de impozite și taxe și reducerea acestora.

3.8. În esență, Comisia pledează pentru realizarea unei piețe unice europene a energiei, sugerează ca atât gospodăriile, cât și întreprinderile să adopte măsuri de îmbunătățire a eficienței lor energetice și să adopte soluții precum variația cererii de energie și alte tehnologii și inovații energetice noi pentru a economisi energie și bani și insistă ca statele membre să își îmbunătățească substanțial căile de transport și distribuție a energiei. Ea subliniază faptul că creșterea producției de energie din surse regenerabile poate avea un impact direct asupra îmbunătățirii securității energetice. Totodată, recunoaște că, în ceea ce privește consumatorii casnici din anumite state membre, trebuie soluționată problema sărăciei energetice, în primul rând prin măsuri de politică socială. Dacă se confirmă ideea declinului concurenței în domeniul energiei în industrie, soluțiile nu lipsesc, în principal prin intermediul OMC, prin reducerea la minimum a subvențiilor pentru energie ale țărilor care fac concurență UE pe plan internațional și, de asemenea, prin alte transferuri fiscale.

### 4. Observații generale

4.1. Răspunsul strategic propus de Comisie ridică trei chestiuni esențiale. Independent de realizarea pieței interne a energiei, este oportună continuarea sau îmbunătățirea demersurilor în favoarea unei economii ecologice, așa cum prevede cadrul pentru 2030 și care sunt implicațiile asupra prețurilor și costurilor energiei? În al doilea rând, poate fi convinsă societatea civilă, printr-un dialog social eficace, că un astfel de demers este valabil și acceptabil? În al treilea rând, poate fi stimulată piața pentru generarea de investiții private în Europa în noi conducte de gaze și rețele de electricitate, precum și în tehnologii cu emisii reduse de dioxid de carbon?

4.2. În ansamblu și în diversele sale forme, energia este, fără îndoială, sub aspectul valorii, produsul de bază cel mai negociat la nivel mondial. Având în vedere rolul central al energiei în dezvoltarea economică, este dincolo de orice îndoială faptul că, într-un viitor apropiat, vor fi necesare investiții masive în materie de cercetare, prospectare, dezvoltare, producție și transmitere a energiei. Același lucru este valabil și cu privire la necesitatea, recent evidențiată, de a asigura securitatea aprovizionării cu energie. Această necesitate este de regulă ilustrată prin fraza 'Lumina nu trebuie să se stingă niciodată', 'lumina' simbolizând rolul indispensabil al energiei în societatea modernă. Trebuie recunoscut că, în prezent, o serie de alte obiective ale politicii energetice, la scară națională sau europeană, tind să depindă de securitatea aprovizionării cu energie, un factor care are nevoie de mai multă recunoaștere în comunicare, iar realizarea acestui obiectiv poate, de asemenea, să genereze costuri suplimentare.

4.3. În același timp, dacă se dorește acoperirea costurilor pe termen scurt și mediu a tranziției către o producție de energie cu emisii scăzute de dioxid de carbon, trebuie să fie recunoscuți și puși în evidență o serie de factori importanți prezenți la nivel global.

- Producția de energie are un impact semnificativ de mediu asupra planetei și asupra noastră, în principal prin intermediul schimbărilor climatice, dar și al efectelor nocive asupra sănătății.
- 82 % din cererea de energie de la nivel global se acoperă cu combustibili fosili care, pe termen lung, se vor epuiza.
- În ceea ce privește disponibilitatea resurselor, constrângerile presupuse ('vârf petrolier' etc.) sunt mai reduse, ca urmare a noilor activități de prospectare sau a dezvoltării de noi procedee de extracție, iar presiunile pieței în direcția utilizării combustibililor fosili neconvenționali vor fi considerabile.
- Exploatarea a numai o treime din resursele cunoscute de combustibili fosili este mai mult decât suficientă pentru a propulsa planeta dincolo de pragul de 450 ppm de gaze cu efect de seră (respectiv o încălzire cu 2 °C), iar noile tehnici de explorare și extracție beneficiază în continuare de investiții masive <sup>(3)</sup>.

Tranziția energetică către alte resurse decât combustibilii fosili este inevitabilă. Viteza acestei tranziții este vitală – suficient de repede înainte ca efectele asupra climatului să devină excesive, menținându-se totodată stabilitatea structurilor economice și sociale. Un efort comun la scară globală va fi crucial, iar menținerea capacității economice a UE pentru a contribui la această tranziție va fi esențială. Este esențial să existe o coerență globală în eforturile de limitare a schimbărilor climatice. Asumarea unui rol de lider de către Europa riscă să ducă la pierderea competitivității, relocalizarea industriei și exportul emisiilor de dioxid de carbon.

4.4. Până în prezent, este clar că piețele nu reușesc, singure, să răspundă nevoilor sociale și de mediu, acesta nefiind rolul lor. CESE consideră că piețele, deși sunt suficient de eficace pentru a atinge obiective pe termen scurt în materie de costuri și eficiență, trebuie transformate prin instrumente de piață eficace pentru a putea răspunde priorităților din domeniul social <sup>(4)</sup>. Acest lucru presupune o bună reglementare, sprijinul și angajarea societății civile și un angajament solid în ceea ce privește responsabilitatea socială a întreprinderilor.

4.5. Dacă societatea nu înțelege dilema cu care se confruntă UE și întreaga lume, nu vor fi posibile nici voința politică, nici adeviziunea consumatorilor. După toate probabilitățile, prețurile nu vor înceta să crească. Consumatorii se vor opune în continuare cu vehemență acestor creșteri. Provocarea constă în reducerea impactului politic și social.

4.6. CESE consideră că abordarea cea mai eficace, care va conduce la acțiune, este angajarea deplină într-un dialog activ și creativ pe aceste subiecte a consumatorilor europeni de energie, atât a celor casnici, cât și a întreprinderilor, precum și a părților interesate din domeniul comercial și instituțional din cadrul lanțului energetic.

<sup>(3)</sup> *The Burning Question*, Mike Berners Lee, Greystone Books, 2013.

<sup>(4)</sup> JO C 226, 16.7.2014, pp. 1-9.

4.7. În comunicarea Comisiei, sunt puține elemente care trimit la această abordare. Deși termenul 'piețe' apare de 41 de ori, textul face referire numai de trei ori și într-un mod nesemnificativ la noțiunile de 'participare', 'cetățean', 'dialog' sau 'consultare'. Documentul privind cadrul de acțiune pentru perioada 2020-2030 urmează același model.

4.8. Coerența și acțiunea sunt vitale în această privință. Documentul-cadru din 2011 privind Perspectiva energetică 2050 recunoaște și dezvoltă aceste aspecte, afirmând că implicarea cetățenilor este esențială (punctul 3.4), dar măsurile adoptate în acest sens au fost minime.

4.9. Prin urmare, CESE solicită instituțiilor UE și statelor membre să adopte și să pună urgent în aplicare cadrul pentru un dialog european privind energia, pe care el însuși l-a adoptat în 2013 în Avizul pe tema 'Necesitatea și metodele de implicare activă a cetățenilor în domeniul politicii energetice' <sup>(5)</sup>. Un astfel de dialog ar juca un rol formator pentru stabilirea și menținerea unui proces de guvernare la scara UE, în vederea realizării obiectivelor în materie de energie și schimbări climatice.

4.10. Un astfel de proces ar trebui să pună accentul pe:

- punerea unui accent mai mare pe transparență, reglementare strictă și guvernare la toate nivelurile;
- o mai bună înțelegere de către cetățeni/consumatori a funcționării pieței energiei, precum și o încredere sporită în această piață, prin acțiuni de formare și consiliere;
- participarea sporită a cetățenilor la definirea mixului energetic la nivel național și la cel al UE;
- lăsarea unei marje de manevră statelor membre pentru a alege politicile cele mai adaptate la preferințele și mixul energetic de la nivel național în contextul evoluției către convergență la nivelul UE;
- realizarea obiectivelor naționale (în materie de gaze cu efect de seră, energie din surse regenerabile și eficiență energetică) în contextul integrării pieței.

4.11. Variația prețurilor energiei în UE a fost deja menționată. Deși la originea acestui fenomen se află, în parte, caracterul variabil al producției și al costurilor de aprovizionare, gama largă de taxe și impozite pentru energie contribuie și ele într-o măsură semnificativă. În toate statele membre, taxele pentru energie constituie o bună parte din veniturile guvernului și chiar excluzând taxele pe produsele petroliere, dificultatea găsirii altor surse de venit pentru a înlocui orice reducere de taxe ar fi considerabilă <sup>(6)</sup>.

4.12. Totuși, trebuie subliniat că a fost acceptat, nu fără părere de rău, un regim cu taxe ridicate pe câteva tipuri de energie. În UE, taxele pe produse petroliere reprezintă 55 % din preț, în comparație cu 14 % în SUA și 41 % în Japonia.

4.13. Trebuie avută în vedere situația particulară a fiecărui stat membru – ca, de exemplu, chestiunea 'insulelor energetice' existente –, iar, la examinarea prețurilor, trebuie ținut seama de faptul că, în absența unei infrastructuri dezvoltate, care necesită investiții considerabile, piața comună a energiei nu poate fi finalizată și statele nu pot profita de avantajele sale.

## 5. Observații specifice

5.1. 'Piața internă a energiei' este o chestiune extrem de problematică întrucât securitatea aprovizionării cu energie este de o importanță vitală la nivel național și rămâne, în mare măsură, sub controlul sau influența directă a statelor membre, în ciuda progreselor înregistrate pe calea realizării unei piețe interne a energiei. Alți factori, de natură tehnică, legați de resurse sau de natura geografică, au contribuit de asemenea la dificultatea realizării unei astfel de piețe, dacă facem comparația, de exemplu, cu multe alte categorii de bunuri de consum.

5.1.1. Obiectivul instaurării unei piețe unice a energiei electrice și a gazului, stabilit în cadrul celui de-al treilea pachet energetic, publicat în 2009, nu va fi atins, iar unele aspecte esențiale ale liberalizării energiei s-au dovedit greu de pus în practică. Valorificarea avantajelor legate de integrarea pieței se lovește de rezistența guvernelor, întreprinderilor și societății. În unele state membre, sentimentul este că schimbările profunde în producerea, distribuția și consumul de energie riscă să se soldeze cu efecte inadmisibile.

<sup>(5)</sup> JO C 161, 6.6.2013, pp. 1-7.

<sup>(6)</sup> *Energy Policy and Energy Taxation in the EU*: IREF Europe [http://www.irefeurope.org/en/sites/default/files/Energy\\_policy\\_EU.pdf](http://www.irefeurope.org/en/sites/default/files/Energy_policy_EU.pdf)

5.1.2. Dacă, în prezent, se poate vorbi în general de convergența prețurilor en gros în Europa Centrală și Occidentală, nu același lucru se poate spune despre prețurile de consum, din cauza diversității sistemelor naționale de sprijinire a investițiilor în sectorul energetic și a aplicării unor politici naționale diferite în ceea ce privește repartizarea la nivelul consumatorilor finali a costurilor asociate acestui sprijin. Ca urmare, se dezvoltă o piață 'superficială' a energiei electrice, care se limitează la optimizarea utilizării sistemului european existent. Totuși, acest lucru este insuficient, dat fiind că este necesară o piață 'profundă', care să incite la efectuarea de investiții optime la scară europeană pentru a permite atât realizarea acestor investiții, cât și pentru a garanta rentabilitatea lor economică. De exemplu, sunt vitale o revizuire și o mai bună coordonare a instrumentelor de sprijin [precum reglementările și tarifele fixe (*feed-in*)].

5.1.3. Acest lucru necesită o creștere a lichidității pieței și a stabilirii prețurilor la nivelul centrelor de comercializare, în special pentru gaze. În unele state membre au fost create piețe ale gazului, dar acestea nu sunt suficient de lichide pentru a oferi o variantă viabilă la creșterea prețului petrolului și pentru a furniza o tarifare în funcție de piață. Prin urmare, este esențial să se dezvolte centre de comercializare a gazului regionale și să se îmbunătățească interconectarea acestora din perspectiva capacității de transmitere, a acordurilor contractuale și a accesului pe piață, în special sub aspectul tranșelor flexibile de aprovizionare. Oferind producătorilor de energie acces pe piața gazului, aceștia dobândesc mai multă flexibilitate pentru a-și optimiza perioadele de producție. Ei pot evita astfel să producă în perioadele în care ar înregistra pierderi și ar putea menține competitivitatea instalațiilor, reducând totodată costurile neacoperite care revin consumatorilor.

5.1.4. Sunt încă greu de stabilit cu exactitate structurile prețurilor la energie în diferitele state membre. Studiul detaliat pe care îl efectuează Comisia Europeană cu scopul identificării mai transparente a componentelor prețului la energie și a amplitudinii și impactului subvențiilor pentru energie este de o importanță crucială pentru a pune bazele unor condiții de concurență echitabile în materie de producere și stabilire a prețurilor energiei. Este indispensabil să se colecteze în mod sistematic date privind prețurile și costurile energiei la nivelul întreprinderilor în vederea îmbunătățirii gradului de transparență a condițiilor de funcționare ale sectoarelor industriale, dar și pentru întemeierea politicii pe date solide. Garantarea transparenței este un prim pas crucial pentru a face alegeri politice eficiente din punct de vedere al costurilor și pentru a realiza o dezbateră politică constructivă cu cetățenii. Același principiu trebuie să se aplice și în cazul stabilirii nivelurilor de profit ale furnizorilor de energie. Lipsa unor date statistice corespunzătoare poate slăbi credibilitatea deciziilor prezentate ca întemeiate pe dovezi concrete. Astfel de statistici ar trebui să fie disponibile la fiecare nivel de guvernare.

5.1.5. Industria este în măsură să realizeze investiții și a dovedit acest lucru în trecut pentru a reduce intensitatea consumului de energie. Astfel de investiții necesită, însă, un profit acceptabil și tind să devină din ce în ce mai costisitoare pe termen lung.

5.1.6. În trecut, UE și statele membre au contribuit la protejarea sectoarelor vulnerabile combinând alocările cu titlu gratuit, scutirea de taxe și impozite și, în cazuri foarte bine definite, compensațiile. Dat fiind că discrepanța dintre costurile politicii climatice din UE și ale unora dintre principalii săi parteneri comerciali nu se va reduce pe termen scurt, Comisia Europeană ar trebui să evalueze cadrul actual și să examineze noi abordări, care să fie mai compatibile cu piața internă pentru a ține cont de sectoarele industriale vulnerabile.

5.1.7. Dat fiind că securitatea energetică este de un interes național vital, guvernele vor accepta eventualele costuri suplimentare pentru asigurarea aprovizionării. De asemenea, având în vedere că, din motive de suveranitate, statele membre au mari dificultăți în a conveni asupra unui proces de guvernare satisfăcător la scara UE, ele se văd nevoite să tolereze o structură a pieței care nu este optimă. Totuși, în situații de nesiguranță energetică, solidaritatea este crucială pentru asigurarea aprovizionării cu energie.

5.1.8. Pe ansamblu, sunt puține elemente care să indice că diferitele politici energetice naționale ale statelor membre vor recunoaște necesitatea unei integrări sporite la nivelul UE. Această situație dăunează pieței interne a energiei și trimite semnale confuze investitorilor. CESE consideră că este necesar să se înainteze pe calea realizării unei adevărate Comunități Europene a Energiei, în vederea coordonării strategiilor naționale în materie de energie, în special cu scopul securizării aprovizionării cu energie a UE la prețul cel mai convenabil.

## 5.2. Ecologizarea economiei

5.2.1. În principiu, trecerea la o economie mai durabilă și mai eficientă sub raportul utilizării resurselor este bine stabilită. În practică, criza economică, concurența globală și prioritățile divergente ale statelor membre au afectat ritmul și eficacitatea tranziției <sup>(7)</sup>.

<sup>(7)</sup> JO C 271, 19.9.2013, pp. 18-22.

5.2.2. Deseori, declarațiile politice privind ecologizarea economiei corespund unei adevărate adăziuni de formă la obiectivul de dezvoltare durabilă a UE și nu recunosc nici amploarea schimbărilor de natură economică sau societală pe care acesta le implică, nici obstacolele structurale.

5.2.3. Acest obiectiv lasă deseori loc unei interpretări eronate, conform căreia el constă în 'ecologizarea' activităților economice existente, adică în reducerea emisiilor de dioxid de carbon și întreține speranța că acest proces duce la o creștere sporită și la crearea de locuri de muncă. Or, ecologizarea economiei presupune o transformare mult mai profundă a modelelor de producție și consum (și a modului de viață), care, probabil, va deveni social acceptabilă peste un deceniu. Aproape toate activitățile economice vor trebui transformate, iar nivelul creșterii și al ocupării forței de muncă în cursul perioadei de tranziție nu poate fi determinat cu precizie. Aceste măsuri ar trebui dublate de eforturi coordonate în cercetare și dezvoltare.

5.2.4. De asemenea, obstacolele cu care se confruntă o ecologizare rapidă, eficace și virtuoasă a economiei au fost grav subestimate. De exemplu, stabilirea prețurilor joacă un rol sub următoarele aspecte:

- reticența sectoarelor economice (interese specifice) și, prin urmare, a responsabililor politici;
- avantajele tehnologiilor existente datorită faptului că infrastructurile sunt deja amortizate;
- absența stabilirii eficiente a prețului carbonului;
- reglementarea eficientă a declarațiilor ecologice ('green claims');
- riscurile tehnologice și politice legate de noile tehnologii cu emisii reduse de dioxid de carbon;
- pierderile de locuri de muncă și posibilele reticențe asociate recalificării lucrătorilor;
- chestiunile legate de mutațiile industriale și de impactul lor social;
- problemele de finanțare într-un context marcat de o slabă creștere economică (chiar negativă) și de consolidare bugetară;
- concurența internațională acerbă;
- economia cu emisii reduse de dioxid de carbon ar necesita un consens social și politic, precum și investiții private și publice masive bazate pe un acces ușor la finanțare și o viziune strategică clară, adică o planificare în materie de economie ecologică.

5.2.5. Cu toate acestea, ecologizarea economiei este o necesitate. Proiectul este de anvergură și extrem de exigent, dar nu există alternativă dacă dorim să asigurăm un viitor durabil. Pentru îndeplinirea acestui obiectiv trebuie accelerat ritmul recunoașterii echilibrului dintre credibilitate politică, putere economică, stabilitatea sistemelor sociale și opțiunea cetățenilor. Totuși, condițiile prealabile nu sunt îndeplinite, în special în ceea ce privește angajamentul autorităților publice în măsurile de ridicare a obstacolelor. Totodată, este adevărat că există și avantaje indiscutabile, cum ar fi dobândirea poziției de lider în domeniul energiei durabile și cu emisii reduse de dioxid de carbon. UE are un avans important în ceea ce privește introducerea energiei electrice cu emisii reduse de dioxid de carbon în substituirea diferitelor sisteme de încălzire și dispune de asemenea de un larg sector care dezvoltă inovarea în domeniul transportului durabil.

5.2.6. Economia de energie și eficiența energetică sunt capitale pentru reducerea costurilor. La nivelul gospodăriilor, gestionarea cererii consumatorilor poate antrena o serie întreagă de alte beneficii. Sunt din ce în ce mai numeroase exemple demne de reținut în materie de eficiență și de reducere a consumului în clădirile din sectorul public (în mare parte limitate la edificiile noi), iar elanul manifestat de anumite sectoare în favoarea unei eficiențe energetice sporite în industrie poate favoriza realizarea de economii în numeroase întreprinderi.

5.2.7. Instrumentele de piață au jucat un rol foarte important în încurajarea statelor membre să își reorienteze economia. Totuși, se observă o lipsă de coerență la nivelul UE în ceea ce privește amploarea și utilizarea impozitelor, taxelor, subvențiilor și a altor instrumente de piață. Acest aspect este flagrant în cazul energiei. Instrumentele de piață trebuie așadar să permită înaintarea pe calea tranziției către o economie eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor și cu emisii reduse de dioxid de carbon și să sprijine totodată relansarea economică<sup>(8)</sup>.

<sup>(8)</sup> JO C 226, 16.7.2014, pp. 1-9.

5.3. Condiția indispensabilă a unei guvernante eficiente pentru îndeplinirea obiectivelor UE în materie de energie și climă propuse în pachetul UE privind clima și energia este strâns legată de stabilirea unor parametri de piață coerente, prin intermediul autorităților naționale de reglementare din domeniul energiei. CESE pledează cu fermitate pentru o politică energetică mai bine coordonată, dotată cu o guvernare coerentă și convergentă a politicilor naționale, un pas esențial în direcția optimizării costurilor la scară europeană și, prin urmare, sprijină inițiativa Comisiei. El consideră totuși că este necesar un proces de reflecție aprofundată pentru a garanta că sistemul va permite cu adevărat atingerea obiectivelor sale și că Comitetul poate avea o contribuție utilă la propunerile viitoare ale Comisiei, în special în ceea ce privește:

- găsirea unui echilibru între flexibilitate și respectarea obiectivelor energetice;
- asigurarea unei puternice implicări a cetățenilor și a legitimității măsurilor aplicate la nivel național și la nivelul UE;
- asumarea procesului de către statele membre;
- asigurarea, la nivelul UE, a unei convergențe a politicilor caracterizate prin coerență și încredere.

5.4. Comisia se confruntă cu provocarea realizării unui sistem de guvernare care să fie eficient sub aspectul punerii în aplicare și suficient de flexibil pentru a garanta sprijinul statelor membre. Ca urmare, CESE propune, în strânsă colaborare cu Comisia, lansarea unui proces de reflecție neutru sub aspect politic, care să asocieze toate părțile interesate. Obiectivul acestuia ar trebui să fie un sistem de guvernare eficient, flexibil și favorabil incluziunii. Atât procesul de participare a cetățenilor, cât și sistemul de guvernare însuși sunt esențiale pentru a modera și a explica provocările pe care le reprezintă prețurile și costurile energiei.

Bruxelles, 4 iunie 2014.

*Președintele*  
*Comitetului Economic și Social European*  
Henri MALOSSE

---